31/07/2021

Νικόλαος Σκουφάς: Ο εμπνευστής και καθοδηγητής των υπόδουλων Ελλήνων (1779 – 31/7/1818)

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

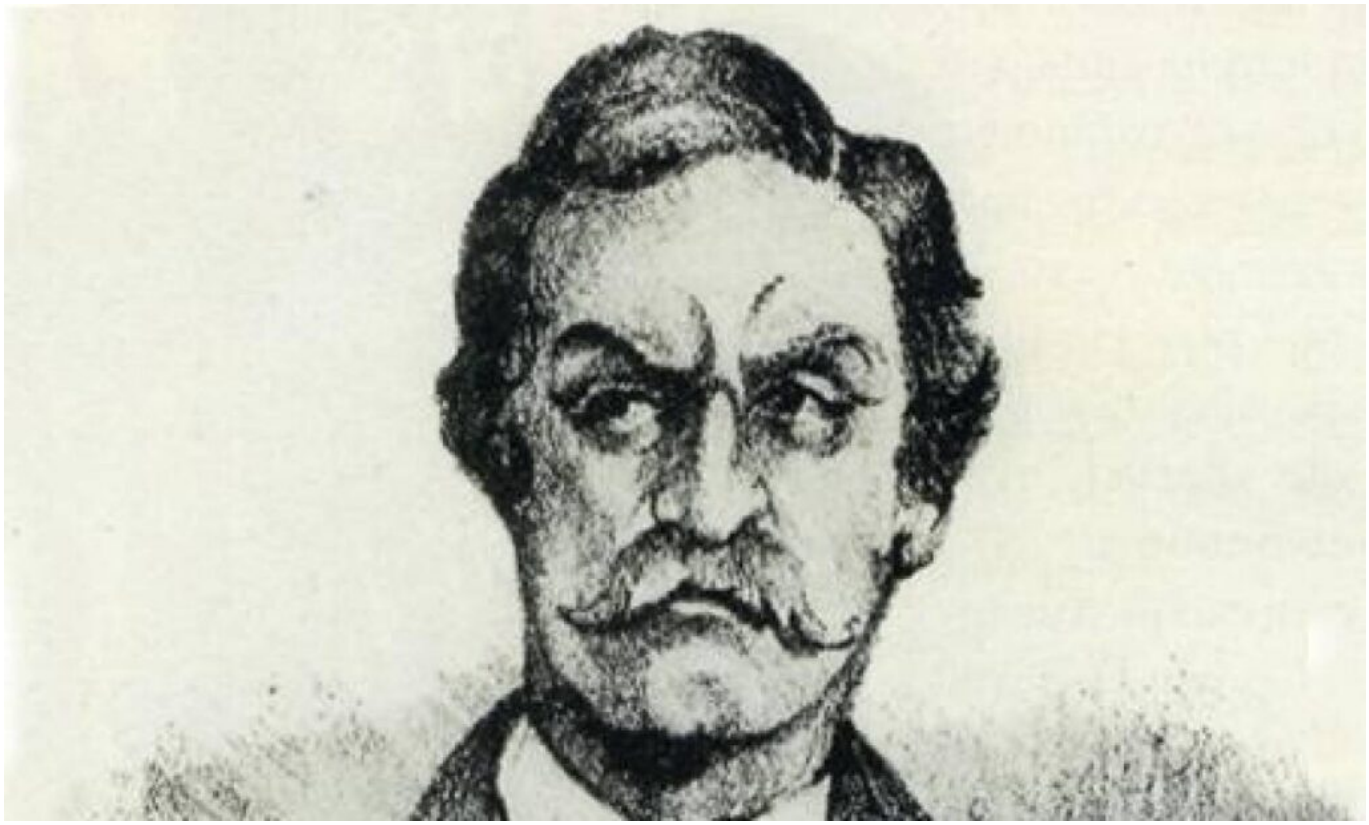

Ο εξ Άρτης ορμώμενος Νικόλαος Σκουφάς υπήρξε εκ των πρωτεργατών της ίδρυσης της Φιλικής Εταιρείας, μαζί με τους Εμμανουήλ Ξάνθο και Αθανάσιο Τσακάλωφ.

Ο Νικόλαος Κουμπάρος, όπως ήταν το πραγματικό του όνομα, γεννήθηκε στο Κομπότι της Άρτας το 1779. Το χωριό του και η γύρω περιοχή, πριν από την Επανάσταση, ήταν τσιφλίκι του Μουχτάρ Πασά, γιού του Αλή Πασά.

Προερχόταν από οικογένεια της μεσαίας τάξης και διδάχθηκε τα πρώτα γράμματα στο Κομπότι από τον μοναχό Θεοχάρη Ντούια και στην συνέχεια στην Άρτα με δάσκαλο τον Κ. Δενδραμή. Το «Σκουφάς» ήταν παρατσούκλι, που του αποδόθηκε επειδή στα πρώτα του επιχειρηματικά βήματα στην Άρτα ασχολήθηκε με την κατασκευή σκούφων και καπέλων.

Το 1813 μετανάστευσε στη Ρωσία, όπου επιδόθηκε στο εμπόριο και συνδέθηκε με άλλους εμπόρους. Στενότερη φιλία ανέπτυξε στην Οδησσό με τον Αθανάσιο Τσακάλωφ και τον Εμμανουήλ Ξάνθο, με τους οποίους συναποφάσισε την ίδρυση μιας οργάνωσης, που θα είχε ως σκοπό την απελευθέρωση της πατρίδας. Είναι η γνωστή Φιλική. Εταιρεία, η οποία ιδρύθηκε στην Οδησσό, στις 14 Σεπτεμβρίου 1814.

Αμέσως μετά οι τρεις ιδρυτές της επιδόθηκαν στο έργο της προετοιμασίας του Αγώνα. Ο Ξάνθος αναχώρησε για την Κωνσταντινούπολη με σκοπό να προετοιμάσει το έδαφος για την μύηση των ομογενών στην Φιλική Εταιρεία, ενώ ο Σκουφάς και ο Τσακάλωφ πήγαν στην Μόσχα, όπου, αφού τελειοποίησαν τον κανονισμό της, δοκίμασαν να αρχίσουν και αυτοί τις μυήσεις των εκεί ομογενών

Στην αρχή αντιμετώπισαν την δυσπιστία και την άρνηση πολλών, οι οποίοι θεωρούσαν το εγχείρημα ανεδαφικό και ανέφικτο. Όταν όμως στις 13 Δεκεμβρίου 1814 Σκουφάς μύησε τον Γεώργιο Σέκερη, που ανήκε σε ευκατάστατη και σεβαστή οικογένεια της Ρωσίας, οι ιδρυτές της Φιλικής Εταιρείας θεώρησαν ότι αυτή η μύηση θα ανέτρεπε το δυσμενές κλίμα.

Ο Σκουφάς «άνθρωπος με πολλήν ευαισθησίαν και πατριωτισμόν», σύμφωνα με τον χαρακτηρισμό του ιστορικού Ιωάννη Φιλήμονος, συνέχισε με ενθουσιασμό το έργο του. Όταν ο Τσακάλωφ, ιδιαίτερα απογοητευμένος από την βραδύτητα τής εξάπλωσης της Φιλικής Εταιρείας, πρότεινε στον Σκουφά να εγκαταλείψουν τα σχέδιά τους, ο Σκουφάς θεώρησε ότι ήταν προτιμότερο να μεταφερθεί η έδρα της στην Κωνσταντινούπολη, όπου ο μεγάλος αριθμός των Ελλήνων και η εξέχουσα θέση πολλών ομογενών, αποτελούσαν, κατά την άποψή του, ευνοϊκό παράγοντα για την προετοιμασία του Αγώνα.

Από τον Απρίλιο του 1818, όταν και οι τρεις ιδρυτές της Φιλικής Εταιρείας βρίσκονταν στην Κωνσταντινούπολη, η δράση του Σκουφά υπήρξε καθοριστική για την πορεία της οργάνωσης. Με δική του απόφαση και του Ξάνθου εντάχθηκε στην Φιλική Εταιρεία και μάλιστα σε ηγετική θέση ο Παναγιώτης Αναγνωστόπουλος από την Ανδρίτσαινα.

Ο Σκουφάς υποστήριζε ότι η Πελοπόννησος ήταν η καταλληλότερη περιοχή και για την ανάπτυξη της Εταιρείας, αλλά και για την έναρξη του Αγώνα και, παρά τις επιφυλάξεις των δυο άλλων συνιδρυτών της, προγραμμάτιζε ταξίδι στη Μάνη για τον συντονισμό και την προετοιμασία τής Επανάστασης

Όμως δεν πρόλαβε να πραγματοποιήσει τα σχέδια του γιατί, ύστερα από βραχύχρονη ασθένεια, άφησε την τελευταία του πνοή στην Κωνσταντινούπολη, στις 31 Ιουλίου 1818. Ο θάνατός του υπήρξε βαρύ πλήγμα για την Φιλική Εταιρεία, για την επιτυχία της οποίας ο Νικόλαος Σκουφάς είχε αφιερώσει όλες του τις δυνάμεις.

Το έργο του εκτιμήθηκε από τους συγχρόνους του και από τους μεταγενέστερους ιστορικούς του Αγώνα. Κατά τον Ιωάννη Φιλήμονα, «η Φιλική Εταιρεία υπέστη το δυστύχημα της αποβιώσεως τού Σκουφά» και στο επίγραμμα που συνέταξε αμέσως μετά τον θάνατό του ο λόγιος κληρικός Ζαχαρίας Αινιάν τόν συγκρίνει με τον αρχαίο Καλλικράτη.

Είμ’ υπό γαν φθισίμβροτον, οίμοι! τηλόθι πάτρης
Άργειος ταν κτίσεν ευ πάρος Αμφίλοχος
Οίμοι! γειναμένω δ’ απεκλώσατο μοιρ’ ολοή μοι
Μή δόμεναι θρέπτρα πάτριδι ηέ φίλοι.
Οίμ’ ως άχθομ’ οθ’ Ελλάδι ματέρι φάσθαι
ουκ έφθην γήθος, Καλλικράτας δ’ οιά περ.
Σώζεσθ’ ουν φίλοι Ελλάς σώζου φοίνικος δ’ απτού.
Κ’ου κυπαρίττοιο· έγρεο δ’ ως τάχιον.
Νυν μεν ιαύω νήδυμα βοσπορικώ εν ανάπλω
Ύστατα δ’ αυ δείξειμ’ Ελλάδος υία ένθουν.

Πηγή: sansimera.gr